

**FISKERI OG HAVBRUKSNÆRINGENS
FORSKNINGSFOND (FHF).**

**FORPROSJEKT FOR Å FORETA EN HELHETLIG GJENNOMGANG
AV REGELVERKET PÅ FISKERISEKTOREN.**

Rapport fra forprosjekt

Februar 2003

Forprosjektets organisering

Fiskeri- og havbruksnæringens forskningsfond henvendte seg i brev av 19 april 2002 til Norges fiskerihøgskole, med forespørsel om å organisere et forprosjekt for å avklare aktuelle hovedtemaer og innfallsvinkler for videre utredning. Abraham Hallenstvedt ble tillagt ansvaret for gjennomføring av forprosjektet.

Det ble etablert en referansegruppe med følgende deltakere:

Knut Werner Hansen, Norges Fiskarlag
Knut A. Hjelt, FHL, Avdeling havbruk
Otto James Olsen, FHL, Avdeling industri og eksport.
Ingebrigt Overby, NSL

Prosjektleder og referansegruppe har avholdt i alt 4 møter, med det første møte 21.6.02, og avsluttende møte 15. januar 2003.

Kartlegging av beslektede prosjekter og prosesser.

På mange hold arbeides det med spørsmål om lover og regelverkets konsekvenser for næringsutvikling og med spørsmål om forenkling av regelverk. Utredninger om dette er foretatt så vel innenfor ulike næringsorganisasjoner som fra det offentliges side. Fra vår side var det av to grunner nødvendig å få klarlagt hva som var gjort, og hva som var i gang av beslektede prosesser. For det første for å unngå at vi framsatte forslag om prosjekter hvor ting allerede var gjort, og for det andre var det ønskelig å kunne koble våre forslag til pågående prosesser, slik at en kunne oppnå synergieffekter. Et eksempel på slike prosjekter er FHF – prosjekt "Markedstilpassede høstingsstrategier".¹ Et annet eksempel er "Regjeringsutvalget for marin verdiskaping" som skal bidra til offentlig tilrettlegging for realisering av det marine verdiskapingspotensiale.² Et tredje eksempel er arbeidet som pågår vedrørende forenkling av forskrifter.³

Kartleggingen av beslektede lov- og regelverksrelaterte prosjekter er presentert som en egen rapport i vedlegg I.⁴

¹ Bent Dreyer, Fiskeriforskning orienterte om dette prosjektet i referansegruppemøte 16.9.02.

² Unni Røst, Fiskeridepartementet redegjorde for dette arbeidet i referansegruppemøte 18.11.02

³ Kjetil Odin Johansen orienterte om arbeidet Dreyer Kompetanse utfører vedr. forenkling av forskrifter 16.9.02.

⁴ Abraham Hallenstvedt: "Oversikt over aktuelle prosjekter, utredninger og rapporter som har betydning for regelverket i fiskeri- og havbruksnæringen." Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø. November 2002.

Regelverket sett gjennom fiskeripressen.

For å få en oversikt over hvordan regelverket skaper problemer for næringsutøvere og for mulighetene til å drive rasjonell næringsvirksomhet, ble det foretatt en kartlegging i fiskeripressen gjennom 2002. Kartleggingen omfatter Fiskaren, Fiskeribladet, FISK Industri og marked, Norsk Fiskeoppdrett og Norsk Fiskerinæring. Hensikten var ikke å presentere ethvert innlegg som tar opp spørsmål knyttet til regelverket eller dets praktisering, men er snarere å få et bilde av "problemstrukturen" som framkommer gjennom innleggene. Kartleggingen er presentert i en egen rapport i vedlegg II.⁵

⁵ Abraham Hallenstvedt: "Oppfatninger og debatt om lover og regelverk i fiskeri- og havbruksnæringen". Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø. November 2002.

FORSLAG TIL PROSJEKTER

Nedenfor er det formulert skisser til tre prosjekter som anbefales gjennomført med de ressurser Fiskeri-og havbruksnæringsn forskningsfond har avsatt til gjennomgang av regelverket.

Prosjekt I.

NORSK OG INTERNASJONALT REGELVERK. Ulikheter, harmonisering og praktisering.

Ulikheter i norsk og internasjonalt regelverk.

Mange bedrifter i fiskerinæringen opplever at regelverket som bedriftene må følge, avviker fra regelverket som konkurrerende bedrifter utenfor Norge er underlagt. Et aktuelt eksempel som har fått sin løsning, er vanntrekkprosenten i Norge og i EU. Videre erfarer også mange bedrifter at tolkningen og håndhevelsen av felles harmonisert regelverk er ulikt i mange land. På områder hvor EØS- avtalen i utgangspunktet skulle stille norske bedrifter likt med bedrifter innenfor EU, vil ulik tolkning eller manglende kjennskap kunne skape konkurransevridning av et omfang som aktualiserer spørsmålet om utflagging. En bedriftsleder som "Flykter fra EØS-avtalen" uttaler at "Man kan slå EØS-avtalen i bordet, men det hjelper lite når ingen har hørt om den". (Aftenposten 8.1.2003)

Disse ulikhetene i regelverk og regelverkstolkning kan medføre betydelig konkurransevridning i norske bedrifters disfavør, og kan medføre store økonomiske konsekvenser for fiskeri- og havbruksnæringen med en markedstilpasning som er urasjonell.

Havbruksnæringen har fått utført en kartlegging av regelverket for havbruk i Norge, Skottland, Irland, USA og Chile. "Regulering av oppdrettsnæringen internasjonalt internasjonalt – en sammenligning av rammebetingelsene i ulike lakseproduserende land" (FHL Havbruk, februar 2002). Denne rapporten tar for seg regelverket generelt, noe som kan gjøres for et begrenset antall land, og med begrenset undersøkelse i dybden. Vi vil foreslå et opplegg for undersøkelse hvor en først identifiserer erfarte problemer med ulikheter i regelverk, og følger opp disse med nøyere undersøkelse.

Regelverk, tolkning og praktisering

Årsakene til at regelverk oppfattes som et problem kan være mange. Regelverket kan være uklart, og implementeringen av regelverket kan være uhensiktsmessig. Det er heller ikke alltid regelverket i seg selv som er opphavet til de problemene næringsutøverne møter. Den praktiske håndhevelse av regelverket kan være mangelfull, og som nevnt ovenfor kan så vel tolkningen som manglende kjennskap til regelverket skape vanskeligheter. Den såkalte "fisketollsaken" hvor striden står om kriteriene for dokumentasjon av opprinnelse, er et aktuelt eksempel hvor fiskerinæringen og tollvesenet er grunnleggende uenige om tolkningen av regelverket

Delprosjekt I.a.

Det anbefales gjennomført et delprosjekt hvor en sammenligner regelverket og undersøker tolkningen på avgrensede områder hvor en i fiskeri- og havbruksnæringen har erfart problemer av den karakter som er skissert ovenfor. I prosjektet bør en kartlegge slike opplevde regelulikheter både innenfor fisket, fiskeindustri og oppdrett. Opprinnelsesreglene og tolkningen av disse hos de involverte parter inngår som en del av dette prosjektet.

Implementering av internasjonalt og flersektorielt regelverk.

Internasjonale avtaler og konvensjoner som Norge undertegner nedfelles i økende grad i norsk lovgivning og regelverk. Dette gjelder ikke minst på områder som har å gjøre med miljøspørsmål og særlig i den senere tid, med matvaresikkerhet. I særlig grad er det bestemmelser som etableres i EU som får direkte konsekvenser for regelverket for norsk fiskeri- og havbruksnæring. EU.s vanndirektiv er ett eksempel, og innføringen av en ny matlov er et annet. Premissene som disse lovene bygger på blir lagt internasjonalt, og når de nedfelles i lover og forskrifter får de ofte uforutsette, og noen ganger urimelige virkninger for fiskeri- og havbruksnæringen.

Under ledelse av Sosial- og helsedepartementet utarbeides en ny matlov. Dagens lover på matområdet og lovene som regulerer innsatsvarene skal samles i en felles lov. Den nye matloven skal erstatte 5 særlover: Næringsmiddeloven, Landbrukskvalitetsloven, Fiskekvalitetsloven, Kjøttproduksjonsloven og Samordningsloven. ¹ Disse 5 lovene med forskrifter utgjør dagens næringsmiddelovgivning.

Den nye matloven skal ta opp i seg relevante deler av EU's nye Food- Law og framtidige endringer som følger av EØS- avtalen.

Delprosjekt I. b.

Det anbefales gjennomført et delprosjekt som følger prosessen med utarbeidelsen av ny matlov fram til forskrifter foreligger. Formålet vil være å få innsikt i

prosessene som ligger bak utarbeidelsen av regelverk og forskrifter, og klarlegge ansvars- og oppgavefordeling. I lys av det arbeidet som nå pågår for forenkling av foreliggende regelverk og forskrifter på en rekke områder, ville det være av interesse å undersøke hvordan kravene til forenkling kommer til uttrykk ved utarbeidelsen av ny matlov med forskrifter på sjømatsektoren.

Regelverk og informasjonsplikt.

Det pågår en rekke prosesser vedrørende forenkling av regelverket . Bl.a. prosessene knyttet til "Et enklere Norge", hvor målet er en enklere hverdag for bedriftene. Det vil være rimelig i denne omgang å avvente resultatene av disse prosessene.

På ett område er det imidlertid mange næringsutøvere som har oppfatninger om overdreven mengde, og hvor det også er mangelfull kunnskap om hensikten. Dette gjelder informasjon som må fremskaffes, skjemaer som må utfylles og rapporter utarbeides for ulike offentlige etater. En bedriftsleder hevder at det kreves et halvt årsverk for å fylle ut alle skjemaene som bedriften får tilsendt. I en undersøkelse foretatt i små og mellomstore bedrifter sier 4 av 10 ledere at de har vurdert å legge ned på grunn av lover og regelverk.¹

Det vil være av interesse å få en undersøkelse av det faktiske omfang og ressursbruk vedrørende rapportering. Videre vil det være ønskelig å vurdere formålet med innsamlingen og mulighetene for forenkling.

Delprosjekt I.c.

Det anbefales gjennomført en undersøkelse av det faktiske omfang og ressursbruk vedrørende rapportering. Undersøkelsen bør gjennomføres ved representative utvalg blant fiskefartøyer, fiskeindustri- og oppdrettsbedrifter. Videre bør det bli foretatt en gjennomgang av formålet med innsamlingen av informasjon og anvendelsen av den.

Muligheter for samordning og forenkling av informasjonsinnhenting og rapportering vurderes.

Prosjekt II

REGELVERK OG ETABLERINGSBETINGELSER I HAVBRUKSNÆRINGEN.

Bakgrunn

For havbruksnæringen som ung næring under kontinuerlig endring, og som forventes å skulle utvikles videre på nye arter, vil det være til stede en brytning mellom regelverk som har relativt permanent karakter, og næringens behov for fleksibel tilpasning. Når nytt regelverk kommer til vil det kunne komme bestemmelser som står i motstrid til allerede foreliggende bestemmelser. Dette vil særlig være tilfelle når en skal etablere oppdrett på nye arter, men vil også være aktuelt for utviklingen av det øvrige havbruk.

Regelverket for lokalisering og drift av oppdrettsanlegg.

Lokalisering og drift av oppdrettsanlegg styres av ulike lovbestemmelser, som Plan- og bygningsloven, Naturvernloven, Oppdrettsloven, Sykdomsloven, Forurensningsloven etc. alle med forskjellige formål og ulik tidshorison. Fra oppdrettsnæringen side er det et viktig spørsmål hvordan endringer i produksjonsformer/produksjonsteknologi får tilbakevirkning på lovbestemmelser og regelverk. Satt på spissen kan en vel si at lovverket er skapt gjennom hvert nytt problem som har oppstått under oppdrettsnæringens framvekst.

Delprosjekt II. a.

Det anbefales gjennomført et delprosjekt hvor en undersøker samsvar mellom regelverket for oppdrett og endringer i næringens produksjonsteknologi. Prosjektet bør også vurdere tilpasningen mellom eksisterende og introduksjonen av nytt regelverk.

Utviklingen av oppdrett på marine arter.

For utviklingen av oppdrett på marine arter er det aktuelt å etablere "næringsklynger".

Næringsutviklingen basert på oppdrett av marine arter vil i stor grad være avhengig av å kunne ta ut koblingsgevinster mellom produksjon av villfanget fisk og oppdrettet fisk, eller mellom ulike former for oppdrett. Regelverket er i liten grad tilpasset utviklingen av slike integrerte bedriftsmodeller. Som et eksempel er det slik at om en skal føre sei, må en ha oppdrettskonsesjon.

Delprosjekt II. b.

Identifisering av lovbestemmelser og regelverk som danner flaskehalser for verdiskaping på marine arter, med drøfting av modeller for løsning. Som en del av prosjektet drøftes behovet for arts- spesifikke regelverk i oppdrett.

Prosjekt III.

FANGSTREGULERING, KVOTER OG KVOTEMODELLER

Forenklende regelverk , samlekvotemodellen

Fiskeridirektoratet iverksatte i 2001 et pilotprosjekt vedrørende samlekvote. Dette var et ønske fra næringen om et enklere og mer kostnadseffektivt reguleringsopplegg. Samlekvoten omfattet torsk hyse og sei nord for 62° N. Pilotprosjektets gjennomføring 2001 ble evaluert av direktoratet.

I evalueringen er det undersøkt hvordan **utnyttelsen av kvotene** hadde vært, og om det viste seg **endringer i fangstatferd**. Videre ble det bedt om innspill fra organisasjonene om erfaringene med forsøket. Ved modellens gjennomføring i 2002 kom det fram noen uønskede virkninger (bl. a. økt fangst i retning av torsk), men erfaringene så langt er i hovedsak positive. Spørsmålet er nå om dette kan utvides til hele kystflåten. Også fra trålerhold har det vært interesse for denne modellen.

Innenfor FHF- prosjektet "Markedstilpassede høstingsstrategier", vil visse spørsmål knyttet til samlekvoteprojektet bli undersøkt. Spørsmålene som stilles er: hvilken effekt har samlekvoter for kvalitet? Hvilken effekt har de for sesongsvingninger?

Svært mange av klagenes fra fiskerhold vedrørende reguleringene fokuserer på kompleksiteten og detaljeringsgraden i reguleringene. Samlekvotemodellen forutsettes å gi fiskerne større anledning til selv å organisere fisket.

Delprosjekt III. a.

Det anbefales at det gjennomføres en undersøkelse av de erfaringene fiskerne opplever med samlekvotemodellen.

På hvilke områder bidro samlekvotemodellen til forenkling for utøvelsen av fisket? Det bør undersøkes konkret hvilke virkninger det fikk for driftsplanleggingen. Videre bør det vurderes hvilke effekter samlekvotemodellen har for fangstøkonomien.

Olympisk fiske /overregulering/fartøykvoter

Bakgrunn.

For andre år på rad har det funnet sted et kappfiske under vårtorskefisket, et problem som også er kjent fra tidligere år. Det dreier seg spesielt om flåtegruppa som ikke har samlekvoter (over 15 meter og gruppe 2), og hvor man har betydelig overregulering. Kappfisket har vært særlig markant for fartøygruppa mellom 21 og 28 meter. Det ble for disse en tidlig vår i 2002, etter som de sendt hjem den 9. april.

Problemene knyttet til kappfiske er vel kjent og også rimelig godt dokumentert. Når stor fangstinnsettses inn på kort tid får en mottaksproblemer. Industrien kommer i en tvangssituasjon om å ta imot fisken, koste hva det koste vil. En av de mest opplagte kostnader er kvalitetsreduksjon, en annen er underoptimalt produksjonsmønster både for industrien og for markedstilpasning.

Kappfiske bidrar til å forsterke sesongsvingninger som naturen selv bidrar med, mens fangstinnsettsen i størst mulig grad burde bidra til å dempe de negative effekter av naturlige svingninger. Dette reiser spørsmål både om overregulering, periodisering og fartøykvoter.

Delprosjekt III b

Det anbefales gjennomført en undersøkelse hvor en undersøker årsakene til kappfiske, og hvilke effekter overregulering har i denne sammenheng. Videre drøftes hvilke løsninger som er tilgjengelig, herunder periodisering og bruk av fartøykvoter.

Langsiktige beskatningsstrategier. Endring av kvoteår.

Bakgrunn

Ved den 31 sesjon til *Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen*, avholdt November 2002, ble det fastsatt nye beslutningsregler for fastsettelsen av totalkvoter for torsk og hyse i Barentshavet, gjeldende fra 2004.

I henhold til beslutningsregelen skal partene beregne et gjennomsnittlig beskatningsnivå for de kommende 3 år basert på en føre-var tilnærming. Totalkvoten for neste år fastsettes til utgangsverdien av totalkvoten for disse 3 årene.

Påfølgende år beregnes gjennomsnittlig for de neste 3 år basert på oppdatert informasjon. Totalkvoten justeres i henhold til nye prognoser, dog ikke med mer enn +/- 10% for torsk og 25% for hyse i forhold til det foregående år.

Formålet med de nye beslutningsregler er et ønsket om å tilrettelegge for en langsiktig avkastning av bestandene og økende stabilitet i totalkvotene fra år til år. I lys av de nye bestemmelsene åpnes det muligheter for en endring i regulering av fiskeflåtens driftsmønster.

Delprosjekt III.c.

Det anbefales gjennomført et prosjekt i prosjektet som drøfter reguleringsmodeller som bygger på de økte muligheter for stabil avkastning og stabile totalkvoter, og som spesielt bygger inn en omlegging av kvoteåret.

FHF-prosjekt : Regelverket på fiskerisektoren Vedlegg I.

Oversikt over aktuelle prosjekter, utredninger og rapporter som har betydning for regelverket i fiskeri- og havbruksnæringen.

Abraham Hallenstvedt
Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø
November 2002.

A. Tidligere gjennomførte utredninger vedrørende regelverket.

1. "Fiskernes rettsstatus". Utredningsprosjekt Norges Fiskarlag, 15. september 2000.

Prosjektets styringsgruppe: Knut Werner Hansen (leder), Rolf Bendiksen, Erling Skåtøy, Eirik Hellesvik.

Hovedrapporten fra prosjektet er utarbeidet av Svein Jentoft og Knut H. Mikalsen, Universitetet i Tromsø.

Rapporten konsentrerer seg om utøvelsesreguleringene, dvs. de regler og bestemmelser som gjelder den praktiske utøvelsen av selve fisket.

En juridisk vurdering av utvalgte elementer av reguleringssystemet (bifangst, fangstdagbok og sluttseddel) knyttet til aktsomhetsbegrepet, er foretatt av dr. juris. Ole Martin Andreassen, "Regulering av utøvelsen av fisket – særskilt om bifangstbestemmelser og rapporteringsplikter". PricewaterhouseCoopers. Delprosjekt II. Den juridiske vurderingen har også forslag til endringer når det gjelder bifangstbestemmelser og rapporteringspliktene.

Andreassen foreslår at bifangstbestemmelsene skilles fra de årevisse forskrifter om kvotetildeling, til en mer generell forskrift om bifangst. Denne kan bygges opp med en generell del for alt fiske, kombinert med spesielle regler for de ulike fiskerier.

Uklarheter om mengde både begrepsmessig og under fisket, skaper problemer ved kontroller, og om hva som er skillet mellom uaktsomhet og bevisste overtredelser. Dette skaper igjen problemer ved iverksetting av sanksjoner.

Han foreslår en konkret regelendring når det gjelder kvotetildeling for fangst av blåkkeite, som forutsetter endring i fiskeriavtaler med annen stat. s.26.

Når det gjelder fangstdagbok og brygge/sluttseddel anbefaler han undertegning av denne ved fullmakt – med krav om dokumentasjon av fullmakten.

2. **Kostnadsdrivende regelverk for norsk fiskeflåte.**

Norges Fiskarlag, 30.mars 1998.

Styringsgruppen for prosjektet var Knut Werner Hansen (formann),
Magne Sævik , Sveinung Kristiansen. Edgar Henriksen var sekretær for gruppen.

Gruppen framsetter en rekke forslag til endringer i regler, forskrifter og i
praktiseringen av regelverket.

- Vedrørende kvotefordeling og redskapsvalg
 - Gruppen har her et punkt om skjerping av regelverket når den foreslår generelt forbud mot næringsfiske med mindre tillatelse er gitt.
 - Gruppen anbefaler fartøyskvoter som relativ andel av gruppekvoter.
 - Denne skal ligge fast uavhengig av påbygging/utskifting.
 - Sammenslåing tillates for å ta kapasitet ut av fiske.
 - Fiskerne stilles fritt i redskapsvalg.

- Vedrørende utøvelsen av fiske
 - Helgedagsfredningen oppheves. Den øker fisketiden i kvoteregulerte fiskerier, og reduserer fangstmengden i uregulerte fiskerier,
 - Undertegning av sluttseddel ved fullmakt (som også foreslått av Andreassen).
 - Leveringsbetingelser i konsesjonsbelagte fiskerier fjernes.

- Regelverkets praktisering:
 - Tvangsbrudd på regelverk
 - Skjemavelde.
 - Tungvinte prosedyrer for saksbehandling.
 - Serviceinnstilling
 - Saksbehandlingstid
 - Bekjentgjøring av startdatoer

Et viktig poeng blir tatt opp vedrørende gebyrer og kravene til rasjonell saksbehandling hos gebyrutsteder. Skal brukere betale for kostnadene ved saksbehandling, så kan de også stille krav til saksbehandlingens effektivitet.

Rapporten illustrerer at summen av en rekke kostnadsdrivende faktorer kan bli betydelige for den enkelte fiskebåt.

3. ” Modeller for kvoteoverføring mellom reguleringsår” og ” Kvotelån mellom fartøygrupper”

Utredning av arbeidsgruppe nedsatt av Landsstyret i Norges Fiskarlag:
Knut Werner Hansen, Åge Remøy og Vidar Ulriksen.
Rapport datert 10. September 1996.

Bakgrunnen for denne utredningen var at det vart reist kritikk mot refordelingen av kvoter mellom fartøygrupper. Som alternativ til refordelingen var det framsatt forslag om å innføre en ordning med tilbakeføring av refordelte kvoter, eller at det ble gitt anledning til å ta med seg restkvote over i påfølgende år.

De norske reguleringer følger kalenderåret, men det har vært hevdet at en omlegging av reguleringsåret vil kunne ha positive virkninger for fangstmønsteret, med større muligheter for markedstilpasning. Island la om fiskeåret i 1990, slik at de årlige reguleringene gjelder fra 1. september til 31. august. Dette medførte større fangstaktivitet i høstsesongen, noe som er gunstig sett fra et verdiskapingsperspektiv.

Arbeidsgruppens tilrådinger var på begge hovedpunkter delt i et flertall og et mindretall. Flertallet gikk inn for kvoteoverføring mellom reguleringsår på fartøygruppenivå, og kvotelån mellom fartøygrupper, mens mindretallet var i mot begge modeller. At innstillingen ikke var enstemmig var ikke noe heldig utgangspunkt for det videre arbeid med spørsmålet.

Fra myndighetenes side ble spørsmålet behandlet i strukturmeldingen (St.meld.nr.51. 97-98). Her avvises ideen om en kvotebank både fordi det hevdes å ville øke beskatningspresset, og at tilsvarende krav ville komme fra land vi deler bestander med, og det ville skape økte kontrollproblemer.

4. Fiskeriforvaltningens arbeidsgruppe for biprodukter. Gjennomgang av fiskeriforvaltningens regelverk. Rapport datert januar 1997

Arbeidsgruppens medlemmer:

Terje Flatøy, Fiskeridepartementet (leder). Øystein Bakken, RUBIN.
Ann-Mari Haram, Fiskeridirektoratet. Øyvind Arne Jensen, Marintek.
Frode Martinussen, Fiskeridirektoratet. Einar Lied/Kåre Julshavn,
Fiskeridirektoratet. Even Stenberg, Fiskeriforskning. Håkon Torgersen,
Fiskeridepartementet. Knut-Roger Sivertsen, Fiskeridirektoratet,(sekr).

Gruppen skulle vurdere regelverket med sikte på å foreslå tiltak som kunne fremme større totalutnyttelse av fisk, og innarbeide biproduktsektoren som en del av fiskeriforvaltningens ansvar.

Det blir anslått at verdien av biprodukter kan økes fra 700 mill. til 1 milliard på kort sikt, og betydelig mer på lang sikt. Dette skal kunne bli oppnådd ved å:

- ta vare på biprodukter som kastes
- få større verdier ut av råstoff som utnyttes

Arbeidsgruppen mener at regelverket ikke legger optimalt til rette for lønnsom utnyttelse av biprodukter. Dette gjelder så vel for innsats- og uttaksreguleringer som for produksjonsreguleringer.

Innenfor **innsatsreguleringen** bør det klarlegges hvordan konsesjonsregelverket for fiskebåter påvirker mulighetene for å ta vare på biprodukter. Gruppen peker på at enhetskvoteordninger (sammenslåing av flere kvoter til ett fartøy) kan føre til mer intensiv drift etter hovedproduktene, og dermed redusere mulighetene til å ta vare på biproduktene.

Innfor **uttaksreguleringene** pekes det på at ordningen med fartøykvoter gir bedre muligheter for utnyttelse av biprodukter enn ordninger med fritt fiske og maksimalkvoter. Arbeidsgruppen peker på at regelverket gjør at en taper kvoteandeler på å levere rund, gytemoden fisk. Ved å kvitte seg med biproduktene før landing vil en beholde mer av kvoten. En omlegging av rutiner for veiing og føring av sluttседdel, vil kunne skape forutsetninger for bedre utnyttelse av biprodukter.

B. Pågående prosesser og prosjekter under gjennomføring.

1. Den 23. oktober 2002 la Regjeringen fram en handlingsplan for **"Et enklere Norge"**. Målet er en enklere hverdag for bedriftene, som skal bedre bedriftenes rammevilkår.

➤ Av de generelle tiltak kan nevnes:

Etterkontroll av regelverk, tidsbegrenset gyldighet, elektronisk kunngjøring, opprydding i regelverket

➤ Blant tiltakene på spesifikke saksområder kan nevnes :

Vurdering av skatte- og avgiftsregelverket, gjennomgang av avgifts- og gebyrordninger.

➤ For fiskeri- og havbruksnæringen spesielt:

- Revisjon av oppdrettsregelverket (Med gjennomgang av hva som bør være det offentliges ansvar og hva som bør være næringens ansvar).

Et forprosjekt er under gjennomføring og skal avsluttes oktober 2002.

- Forskrifter til havbeite-loven. Skal fastlegge krav for etablering av næringsvirksomhet i henhold til Havbeite-loven. Forskrift på høring høsten 2002.

- Felles forskrift for før til fisk og landdyr.

Høring mai 2002.

- Havressurslov. Saltvannsfiske-loven skal erstattes med et enklere regelverk.

Lovutvalg oppnevnes høsten 2002.

- Samordnet mattilsyn.

2. Arbeids- og administrasjonsdepartementet har iverksatt en prosess for et **"enklere og ryddigere samfunn"** formulert av Victor D. Norman i en redegjørelse for Stortinget 24.01.02, "Fra ord til handling. Modernisering, effektivisering og forenkling i offentlig sektor".

Her er det spesielt prinsippet om at borgere og bedrifter har krav på et ryddig regelverk og enkel tilgang på rettighetsinformasjon som er viktig for vårt formål. Det skal i departementets regi etableres særskilte moderniseringsprosjekter knyttet til forenkling av virkemidler, lover og regler.

3. Regjeringsutvalg for marin verdiskaping.

Høsten 2001 ble det nedsatt et regjeringsutvalg for marin verdiskaping. Utvalget ledes av fiskeriministeren. Formålet er offentlig tilrettlegging for realisering av det marine verdiskapingspotensiale, slik dette er blitt skissert i flere perspektivanalyser: "Norges muligheter for verdiskaping innen havbruk" (DKNVS/NTVA 1999), "Horisont 21, Scenarier ved et nytt årtusen" (ECON 2000), "Det marine eventyret, (NFR 2001).

Fire embetsgrupper/arbeidsgrupper skal tilrettelegge arbeidet i Regjeringsutvalget: Disse tar for seg 1. Offentlige virkemidler i havbrukspolitikken. 2. Strategi for lakseoppdrett. 3. Handlingsplan for oppdrett av torsk. 4. Marin bioteknologi.

I arbeidsgruppe 1 "offentlige virkemidler i havbrukspolitikken" reises det flere spørsmål som er av interesse for vårt arbeid.

4. Organisering av mattilsynet m.v.

- Fiskehelse mv. Lokalisering av lovansvar.

I august 2003 ble det nedsatt en arbeidsgruppe med deltakere fra LD og FID for å drøfte fisesykdomsloven, samt matrygghet, kvalitet og helsforhold til sjøpattedyr. Arbeidsgruppens rapport forelå 15.oktober 2002

- Ansvar er foreslått overført fra LD til FID når det nye mattilsynet opprettes med virkning fra 1. januar 2004
- Ansvar for dyrevernloven overføres fra LD til FID for akvatiske dyr.
- Kjøttproduksjonsloven overføres til FID for sjøpattedyr (bestemt i mandatet).

Den utøvende forvaltning skal ligge i mattilsynet.

Forslaget innebærer en oppsplitting av flere lover som i sin tur vil kreve koordinering mellom LD og FID. Gruppen ser derfor behov for et organ under ledelse av FID som skal samordne havbruksrelaterte spørsmål.

5. Ny matlov.

Under ledelse av Sosial- og helsedepartementet vil det i 2002 bli utarbeidet en ny matlov. Dagens lover på matområdet og lovene som regulerer innsatsvarene skal samles i en felles matlov

6. Nye drifts- og sykdomsforskrifter for oppdrettsanlegg er utarbeidet i samarbeid mellom FID, LD og MD. Forskriftene er hjemlet i flere lover. Forskriftene revideres fortløpende.

7. Prosesser i regi av Fiskeridepartementet.

- En ny **lov om havbeite** trådte i kraft fra 2001. I desember 2002 ble utkast til forskrifter sendt på høring, med frist for merknader satt til 1.mars 2003.
- **Gebyrhjemmel i oppdrettsloven.**
Ved revisjonen av oppdrettsloven 1.1.2001 ble det innført en generell hjemmel for å kreve gebyr for oppgaver som utføres av offentlige myndigheter innenfor lovens virkeområde. Gebyrforskrifter fastsettes 2002.
- FID arbeider med en **ny havbrukslov**, som også skal inkludere den nåværende oppdrettslov og havbeiteloven. Skal være ferdig innen 2004.
- Regelverket for **skalldyroppdrett** er under revisjon.
- **Eierskapsutvalget** leverte sin innstilling i juni. Innstillingen behandles i departementet - med påfølgende høringsrunde.
- Pilotprosjekt. **Samlekvote for kystflåten** som fisker med konvensjonelle redskaper nord for 62° N.

8. Prosjekt i regi av Fiskeridirektoratet.

Forenkling av regelverket i det praktiske fisket..

Fiskeridirektøren har nedsatt en arbeidsgruppe som skal se på muligheter for forenkling av regelverket for fiske. Arne Wåge er arbeidsgruppens leder. Med i arbeidsgruppen er Norges Fiskarlag, Norges Kystfiskarlag og Norsk Sjøoffisersforbund. Gruppen skal se på regler som er fastsatt i Saltvannsfiskeloven og Råfiskloven.

Reglene det fokuseres på er:

- Bifangst
- Maskevidde, minstemål
- Fangstdagbok og bryggeseddel, sluttseddel og fangstestimering
- Fiske i stengte områder
- Orden på fiskefelt
- Sorteringsrist
- Rapporteringsplikt

Innstilling skulle leveres innen utgangen av 2002, men fristen er blitt utsatt.

9. FHF- prosjekt innenfor fartøyutvikling.

Det er avsatt 0,5 mill. kr, til gjennomgang av virkningen av regelverket med hensyn til sikkerhet og driftsøkonomi. (FHF. Handlingsplan 2002).

10. FHF- prosjekt ”markedstilpassede høstingsstrategier”.

Det er avsatt 1 mill. kr. til et prosjekt som skal vurdere hvordan dagens reguleringsystem tar hensyn til markedet, og forslå tiltak som kan gi mer markedstilpassede høstingsstrategier. (FHF. Handlingsplan 2002).

11. Etikkprosjekt i regi av FHL/Norges Fiskarlag

Gjennomføres av Ethikon/ Ellen Kjos-Kjenndal.

Første rapport foreligger: ”Det handler ikke bare om fisk - det handler om mennesker.”

C. Planlagte prosjekter angående regelverket.

1. Prosjekt ” Forenkling av regelverket for fiskebåter”.

Prosjektforslaget er utarbeidet av Dreyer Kompetanse i samarbeid med Knut Oscar Gilje i S&J Informasjon AS, datert 11.06.02.

Det refereres til NHOs regelverkprosjekt på helse, miljø og sikkerhetsområde som forslagstillerne tidligere har vært engasjert i, og hvor det er skissert et opplegg for forenkling av regelverket med en reduksjon i tallet på forskrifter fra 250 til 6.

Prosjektforslaget er oversendt Norges Råfisklag, som i sin tur har oversendt forslaget til Norges Fiskarlag. Norges Fiskarlag har så 5.07.02 oversendt prosjektforslaget for vår vurdering.

FHF-prosjekt : Regelverket på fiskerisektoren

Vedlegg II.

Oppfatninger og debatt om lover og regelverk i fiskeri- og havbruksnæringen.

Abraham Hallenstvedt
Norges fiskerihøgskole, Universitetet i Tromsø
November 2002

Regelverket sett gjennom fiskeripressen.

For å få en oversikt over hvordan regelverket skaper problemer for næringsutøvere og for mulighetene til å drive rasjonell næringsvirksomhet, er det gjort en kartlegging i fiskeripressen gjennom inneværende år. Kartleggingen omfatter *Fiskaren*, *Fiskeribladet*, *FISK Industri* og *marked*, *Norsk Fiskeoppdrett* og *Norsk Fiskerinæring*. Hensikten er ikke å presentere ethvert innlegg som tar opp spørsmål knyttet til regelverket eller dets praktisering, men er snarere å få et bilde av "problemstrukturen" som framkommer gjennom innleggene. Kartleggingsarbeidet er gjennomført av fiskerikandidat Øyvind Nordstrand,

Lover og regelverk i fangstleddet

Fiskeflåtens struktur

Det pågår en stor diskusjon i media om den nye struktur-, drifts- og kondemneringsordningen for kystflåten (eksempelvis *Fiskaren* 20. september 2002, side 10; *Fiskaren* 28. August 2002, side 16; *Fiskaren* 26. August 2002s, 6-7; *Fiskaren* 23. august, 2002, s.9; *Fiskaren* 12. August, 2002, s. 4; *Fiskaren* 9. August 2002, s. 17). Noen mener den vil virke positivt inn mens andre mener den vil ha negative virkninger. Mulighet til å slå sammen kvoter og dermed øke inntjeningsgrunnlaget er bra, men det er bekymring for hva kapitalkostnadene på kvotene vil bli.

Norsk Fiskerinæring nr 8, 2002, s. 21-23. *Norsk Fiskerinæring* nr 1, 2002, s. 21-23. Knut Arne Høyvik diskuterer struktur- og driftsordningene og mener de kan fungere bra på større fartøy, men jo mindre fartøyene blir jo vanskeligere blir det å innføre. Under 15 meter blir det svært vanskelig på grunn av kystflåtens kvotebilde og driftsalternativer som blir mer og mer komplekse jo lengre ned man beveger seg i fartøystørrelse. "Sovende" kapasitet vil bli vekket til live, dvs at kvoter som ikke har vært i bruk eller bare delvis har vært i bruk vil utnyttes fullt ut via salg. Enhetskvoter virker dermed ikke bare slik man tror; de både reduserer og aktiviserer kapasitet. Mange kommer til å få med seg store summer for å gå ut av næringa og kvitte seg med en rettighet de har fått gratis. Spørsmålet blir ifølge Høyvik om den gjenværende flåten da har pådratt seg så store kapitalutgifter at merinntektene går med til å betale merutgiftene. Han hevder også at en del reguleringer, flyttinger av såkalte skjæringsdatoer og finansielle stimulanser fra myndighetene har gitt kapasitetsoppbygging i den største flåten.

Norsk Fiskerinæring nr 7, 2002, s. 12-15.

Viser de faktiske beregninger som er gjort for hva som er optimal strukturavgift, optimalt antall båter osv. fra Samfunns- og næringslivsforskning AS som ligger til grunn for strukturfondet, strukturavgiften og verdsettingen av fartøy i denne forbindelse.

Norsk Fiskerinæring nr 1, 2002, s. 92-97.

Artikkel som omhandler lønnsomhet og strukturutvikling i fabrikkflåten. Den hevder at svært få av disse båtene har benyttet seg av enhetskvoteordningen. Artikkelen mener en av årsakene er at det ikke har vært attraktiv nok på grunn av at man ikke beholder rettigheten i mer enn 13 år (18 år om man kondemnerer fartøy).

12. juli 2002, Fiskaren s. 6

Gunnar Sævik mener fiskeriministeren ikke har forstått konsekvensene av å innføre rederikvoteordning for ringnotflåten. Han mener dette er en ordning som vil tjene de som allerede har benyttet seg av enhetskvoteordningen for ringnot og dermed vil denne ordningen mest tjene de som allerede er store. Fiskeriministeren har ikke forstått måten omsetningen av kvoter foregår og hvem som vil få mulighet til å benytte seg av rederikvoteordningen, etter Sæviks mening.

8. juli 2002, Fiskaren

Sør-Norges Trålerlag er svært fornøyd med at regjeringen har åpnet for at de kan slå sammen nordsjøtråltillatelser. Eneste faren som de mener å se er at det kan legge forholdene til rette for de mest kapitalsterke, men de mener det er eneste utvei fordi kvotegrunlaget er for dårlig for den enkelte slik det er nå

Deltakelsesrettigheter

16. januar 2002, Fiskaren, s. 5

Fiskebåtredernes Forbund ønsker en lovendring hvor en skal gå bort fra kravet om fiskereide båter. De ønsker denne endringen for å sikre økt tilgang på kapital til fornying og modernisering.

17. april 2002, Fiskaren, s. 7 og 8. mars 2002, Fiskeribladet, s. 10.

Fiskeridepartementets forslag til krav for å kvalifisere seg fra gruppe 2 til framtidig gruppe 1 innebærer at deler av kystflåten må ha fisket opptil 150 prosent av kvota for å kvalifisere seg, mens de største fartøyene nærmest bare kan "surfe" inn i gruppe 1. Disse kravene ønsker Fiskarlaget å få forandret på, slik at også fartøy under 10 meter kan ha en mulighet til å kvalifisere seg.

26. april 2002, Fiskaren, s. 4-5.

Det såkalte "gruppe-2-utvalget" legger fram sin innstilling til hvem som skal slippe inn i gruppe-1. Denne saken er prinsipielt viktig fordi det bestemmer hvem som skal få lov til å fiske under mer forutsigbare forhold og få større kvoter. Her blir det vinnere (de som rykker opp i gruppe 1) og tapere (de som blir i gruppe 2).

Urimelig/tilfeldig utelukking

9. januar 2002, Fiskaren, s. 7.

Tar for seg den lukking som skjer av mange fiskeri i dag. Flere fiskere risikerer å falle utenom og enten få reduserte kvoterettigheter (havne for eksempel i gruppe 2) eller miste rettigheten totalt, av og til på grunn av tilfeldigheter. Dette skaper stor frustrasjon blant mange fiskere. Det blir her tatt for seg sildefiske (kystnot) på Mørkekysten og lukkingen av makrellfiske lengre sør.

8. mars 2002, Fiskaren, s. 4

Fisker Arnfinn Hakkebo på Smøla har mistet retten til å fiske sild. De tilfeldig satte "skjæringsdatoene" rammet han hardt: Han registrerte kjøpet av kystnotbåten 3. november 2000 og leverte fangsten 48 timer for seint i fjor. Hadde han registrert båten 27 dager senere (1. desember 2000 eller senere), eller levert fangsten 48 timer før hadde han automatisk fått rett til å fiske sild. Han har fått avslag to ganger i fiskeridepartementet. Andre fiskere fra Smølaområdet som har fisket sild med landnot siden 70-tallet har også mistet rettighetene fordi silda i perioden 98-2000 ikke var tilgjengelig for fiske med landnot på nordmørskysten. De mener Fiskeridirektoratet har satt opp sine skjæringsdatoer helt tilfeldig og rammer dem urettferdig og at departementet burde kunne vise større smidighet

19. april 2002 Fiskaren, s. 7.

Fiskerne i Oslofjorden er redd de kommer til å miste alle rettighetene i makrellfiske samtidig som rekefiske er mer usikkert enn på lenge. Fiskerne i Oslofjorden kan bare levere til ferskt konsum og dermed har mange fisket for lite til å komme i gruppe 1 i makrellfiske. Selv om verdien av det fisket som foregår har en høy verdi er kvantumet fisket tidligere år for lavt.

24. mai 2002, Fiskaren, s. 11.

Mange kystsildfiskere med landnot på Mørkekysten er svært kritiske til at de har mistet rettighetene til å fangste sild i forbindelse med lukkingen av sildefiske. De komplisere reglene i norsk fiskerinæring får mye av skylda for problemene. Han har ikke klart å tilfredsstillende kravene for å få rettigheter på grunn av at de enkelte år ikke var forhold for låssetting av sild som han var avhengig av. Han ønsker å gi departementet en mulighet til å gi han rettigheten til å fange sild, ellers vil han lage "lurveleven" om han ikke får medhold på anken sin til departementet.

16. august 2002, Fiskaren, s. 6

Harald Aursøy ble fratatt silderettigheter pga. av at han hadde maskinhavari på galt tidspunkt. Han klarte dermed ikke å tilfredsstillende kravene for å få tildelt fiskerettigheter for sild. Han mener fiskeridepartementet bør foreta en "dypere studie av de skjevhetene som ligger i forskriftene for deltakelsesrett i fisket etter norsk vårgytende sild". Han har deltatt i 17 år på sildefiske før dette og mener seg berettiget til silderettigheter.

30. august 2002, Fiskaren s. 16.

Norges Kystfiskarlag mener adgangsreglene er for stive og streng for kystflåten i makrell- og sildefiskeriene. Mange som har hatt sykdom eller motorhavari og har fått ikke deltatt tilstrekkelig til å oppfylle kravene, og mister kvoterettigheter de burde hatt. Kystfiskarlaget har hele tiden protestert mot lukkingen av fiskeriene. Fiskerne mangler etter deres mening yrkesvern ved sykdom etc. og de ønsker også en mer smidig ordning.

20. september 2002, Fiskaren, s. 7

Sør-Norges Notfiskarlag er skuffet over at fiskere med bakgrunn i ringnotfiske ikke har blitt utestengt fra kystfiske etter makrell. Fiskere med bakgrunn i ringnot har muligheter for å fiske makrell på store ringnotfartøyer for så å fiske makrell på egne båter på frituren, (større ringnotfartøy har ofte 1/1 turnus-ordning).

13. oktober 2002, *Fiskeribladet*, s. 4.

Jan Arild Olsen fra Berlevåg er fratatt krabbekvoten han fikk i fjor. Dermed rakner mye av grunnlaget for hans nye sjark. De nye deltakerforskriftene for krabbefiske har fratatt Olsen retten til å få krabbekvote. Han har bare deltatt i fiske etter torsk i ett av årene 1999, 2000, 2001. Før dette har han bare deltatt som mannskap og det kvalifiserer ikke.

Fangstregulering

20. mars 2002, *Fiskaren*, s. 8 og 24. april 2002 *Fiskaren*, s. 8-9.

Kystnotflåten reagerer kraftig på årets regulering av loddefisket for deres del. Nok en gang klarer de ikke å ta kvoten. Hovedårsaken ligger etter deres mening i reguleringene som sildesalgslaget har som hindrer dem i å fangste effektivt. En del av deltakerne i kystnotgruppa mener deler av styret i sildesalgslaget må gå på grunn av det de mener er en skandale. De tiltak som sildesalgslaget innførte for å motvirke dette burde vært innført langt tidligere.⁸

26. juli 2002, *Fiskaren*, s. 6

Årets regulering i makrellfiske har vekt reaksjoner og her nevnes et eksempel for de med *begrensede rettigheter i makrellfiske*. Det er innført stengning av makrellfiske med kvoter, hvor de med begrensede rettigheter har et lite kvantum de har lov til å fiske (5 tonn). I reguleringsregimet er derimot ikke fritidsfiskere regulert, slik at flere makrellfiskere med begrensede rettigheter vurderer å først fiske kvoten i det begrensede fiske, for så å melde seg ut av manntallet, blad B, og fiske videre som fritidsfisker.

Dette mener Fiskarlaget Sør er helt uakseptabelt og ønsker at myndighetene forandrer på reglene slik at fritidsfiskere ikke kan fiske fritt og selge. De ser for seg en løsning hvor det blir omsetningsforbud for fritidsfiskere.

Juli 2002, *Fiskaren* s. 9

Kystbåtreder Tore Stensen ønsker velkommen Havforskningsinstituttets anbefaling av rekekvoter i Barentshavet. De mindre båtene blir "fisket av havet". Det er hovedsakelig kystbåtredere som ønsker reguleringen velkommen, mens Fiskebåtredernes Forbund tydeligvis ikke kan gå med på en slik regulering. De stiller seg tvilende til Havforskningsinstituttets helomvending i denne saken.

Kystbåtrederne mener myndighetene har vært fullstendig handlingslammet i denne saken og ønsker handling før kystreketrålere er borte. Videre mener han at myndighetene har bidratt til den kapasitetsoppbyggingen som har vært i reketrålneringen, og at de har sett gjennom fingrene med at mange fører mye mer på land i hver tur enn det som de har lov til etter konsesjonspapirene.

30. August 2002, *Fiskaren* s.3.

Hummerfiskere langs Skagerrakkysten (fiskarlag) mener de nye reglene for hummerfiske ikke vil bli fulgt på grunn av for dårlig oppsyn, og dermed vil de virke urettferdig. De ønsker et bedre oppsyn før de kan gå med på de nye reglene. Store mengder fiskes ulovlig og regelverket er så vanskelig at bare yrkesfiskere klarer holde sag à jour om lover, regler og forskrifter som berører hummerfiske.

9. september 2002, *Fiskaren*, s. 8

40 snurrevadfiskere i Rogaland og Aust-Agder (Sirevåg Fiskarlag), som nekter å øke maskevidden i snurrevad fra 100 millimeter til 120 millimeter. De mener at innenfor 4n.mil av grunnlinja bør de få fortsette å fiske med 100 millimeter maskevidde i snurrevad. De viser til unntak for garn innenfor 4 n.mil for garnfiskere og rekestrål og konsumstrål. De mener deres fangster vil falle betydelig og at de allerede sliter betydelig med lav lønnsomhet. De ønsker heller et økt minstemål.

15. oktober 2002, *Fiskeribladet*, s. 2.

Norge må kreve å få fiske mer kongekrabbe krever fiskere i Finnmark. Store deler av agnet og fangsten på line om høsten spises nå opp av krabbe.

Norge må kreve å få øke krabbekvoten betydelig for å redusere problemet.

Olympisk fiske/overregulering

Fiske på loddetorsk

13. mars 2002, *Fiskaren* s. 14-15.

Fiskeridirektoratet i Finnmark sier at de skal bruke "sterk lut" i årets vårtorskefiske for å unngå de tilstander som man hadde året før. Særlig snurrevadbåter som er utrustet for pelagisk fiske med fiskepumpe og RSW-tanker skal kontrolleres nøye for å unngå at de kommer i land med fisk av dårlig kvalitet.

Arnt Wang spår her at også årets vårtorskefiske kommer til å bli at kappfiske.

8. april 2002, *Fiskaren* s. 3

Her varsles det om at det kan bli fiskestopp snart. Kvota for torsk er snart fisket opp. I fjor ble det sagt "aldri mer 13. mai", men det ser heller ut som om det blir en måned før i år. I ventetida på at kvota skal fiskes opp foregår det et stort kappfiske for å sikre seg størst mulige andeler hvor de enkelte båtene har stor fortjeneste.

Hermod Larsen ved Råfisklaget innser at årets reguleringer ikke løser problemet for både fiskere og kjøpere. Så lenge det er større kapasitet i fangsleddet enn det er kvoter til, og kvotene er overregulert, blir det et kappfiske. Enten må man regulere med fartøyskvoter eller periodisere reguleringen mer, sier han.

Vinnerne i årets reguleringer er de med samlekvoter i gruppe 1 som får fiske selv om torskefisket snart stoppes.

19. april 2002, *Fiskaren*, s. 9, og 8. april 2002, *Fiskaren*, s. 3.

Sørnorske fiskere raser over årets reguleringer i torskefisket på Finnmarkskysten. Flere båter mellom 21 og 28 meter fikk stoppsignal 9. april i år. Mange hadde da bare så vidt begynt fiske, mens andre ikke var kommet i gang. Særlig raser de mot feilinformasjon fra Råfisklaget; de fikk beskjed om at fisket ville vare i minst 3 uker for denne flåtegruppa, men det varte bare i noen få dager. Flere fiskere regner med tap på omkring 40.000 kroner på grunn av den lange turen, uten å få fiske noe særlig. Råfisklaget og Fiskeridepartementet får hard kritikk av fiskerne som følte seg lurt nordover.

19. april 2002, *Fiskaren* s. 4-5

Englands største importør av norsk fisk mener Norge må regulere fisket slik at det ikke tas opp store kvanta loddesprenget torsk på finnmarkskysten i april. Han forteller

at de er avhengig av å importere fisk til å produsere, men at de nå (april 2002) har måttet stoppe kjøp av torsk fra Finnmark. Deler av den fisken de har mottatt egner seg bare til produksjon av fôr til kjæledyr. Han oppfordrer norske myndigheter om å regulere fisket slik at torsken får være i sjøen på denne tiden. Det vil tjene både fiskere, eksportører og kundene i Europa om man venter noen uker eller måneder før den hentes opp.

Fisker Gunnar Hansen mener det ikke er myndighetenes ansvar at fiskelaster er kommet i retur fra Europa på grunn av dårlig kvalitet. Fiskere og fiskerkjøpere må ta skylda for dette. Det kappfiske som foregår er skippernes ansvar, mener han. De som bidrar til å sende guanokvalitet ut på markedet må straffes med bøter. Mange fiskere tar ikke hensyn til at det er loddetorsk som fiskes som er langt mer ømfintlig før kvaliteten forringes.

Valter Gabrielsen forteller at de ba Råfisklaget om å innføre generell fiskestopp for å unngå problemet. Andre har i stedet stanset ferskfisksalget og heller sprengsaltet fisken.

Roger Gorden ved Loppafisk er fortvilet over situasjonen hvor store mengder fisk brytes på land på kortest mulig tid på et begrenset område. Han mener vi må få orden på reguleringene slik at fisket kan vare lengre utover året. Om vi ikke får orden på disse reguleringene vil dette bare gjenta seg igjen og igjen.

19. april 2002, Fiskaren s. 9

Mange fiskere føler seg lurt nordover for å fiske på ei kvote som ble fisket opp på noen få dager. Fisket ble åpnet 1. april for den vanlige flåten og 2. april for snurrevadflåten. 9. april ble fisket stoppet. Råfisklaget hadde lovet fiske i minst tre uker før fisket begynte. Dette medførte at mange knapt fikk startet fiske, mens andre ikke fikk deltatt. Mange fikk ikke avsetning for den fangsten de hadde tatt, og måtte enten selge den som dyrefôr eller rett og slett kaste den. Flere fiskere kvier seg også for å komme nordover i september for å ta de resterende 10% som er satt av til fiske da.

Norsk Fiskerinæring nr 8, 2002, s. 21-23

Den regulering som har skjedd ved at flåten opp til 28 meter har fisket i samme gruppe var uheldig. De små skulle konkurrere med de store og resultatet det ble som Gerhard Olsen omtalte som "Tyson-effekten, det er som å sende en lettveker i ringen med Tyson". De små sjarkene var dømt til å tape i et kraftig overregulert kappfiske. "Finnmarksmodellen" var en god løsning på problemet, men man måtte da stenge gruppene for nye aktører. Modellen gir fiskerne gode muligheter for å planlegge fisket og tenke kvalitet og pris, denne muligheten får kjøperne også.

15. april 2002, Fiskaren, s. 16.

Tidligere fiskeriminister Karl Eirik Schøtt-Pedersen mener tiden er overmoden for nye reguleringer av torskefiske. Resultatet av årets fiske der 21-28 metersbåtene tok kvota på rekordtid viser at tida er overmoden for nye reguleringer. Han mener fisket kanskje bør kunne periodiseres ved behov og at kanskje fiskeridirektoratet bør innføre faste fartøyskvoter for samtlige båter som driver med torskefiske. Gevinsten av faste fartøyskvoter vil være at hver båt er sikret sin andel uavhengig av å delta i et

kappfiske slik det fungerer nå. Det vil også dempe presset der at alt for stort kvantum brytes på land i løpet av få uker.

Annet olympisk fiske

10. mai 2002, Fiskaren, s. 10.

Sammy Olsen peker bl.a. på problemer en har i makrellfiske på Vestlandet hvor det er et kappfiske på et alt for lite kvantum hvor det ender med at "nabo tar livet av nabo".

5. juni 2002, Fiskaren, s.8 og 10. mai 2002, Fiskaren s. 10.

10. mai: Ringnotforeningen advarer mot det kappfiske som vil bli i fiske etter nordsjøsild når det begynner. De ønsker en regulering hvor de kan få levere mest mulig av silda til konsum. De ønsker for eksempel faste båtkvoter, som de kan fange innenfor en rimelig tidsramme. Videre ønsker de mulighet for å kunne bytte kvoter internt i flåtegruppa for å øke lønnsomheten og effektiviteten. Dette fordi deler av nordsjøsildfiske foregår samtidig med makrellfiske.

5. juni: Kystnotfiskere, her representert ved Helge Nordheim, som fisker nordsjøsild er frustrert over kappfiske. Dette medfører at en stor del av silda går til oppmaling. Den best betalte silda som kan gå til matsjesild. Årsaken til dette kappfiske er at fiske for båter under 70 fot foregår på en maksimalkvote hvor alle deltar for å sikre seg rettigheter. Videre mener Helge Nordheim at kvota til kystnotfiskerene under 70 fot er uforholdsmessig mye mindre enn flåten mellom 70 og 90 fot, og mener at myndighetene ønsker å ødelegge for dem. Han mener derfor fiskeridirektøren må gripe inn for å begrense problemene.

Regulering /forutsigbarhet

17. juli 2002, Fiskaren s. 7

Hysefiske åpner den 5. August, men mange fiskere i Lofoten-/Vesterålen-området er usikre på om de ønsker å delta. De må normalt forflytte seg oppover til Finnmark for å delta, men restkvotene er for små til at det er lønnsomt, mener mange. For å få det til å lønne seg er det snakk om å drive såkalt "skipperfiske" (det hyres ikke mannskap, men skipperne er mannskap hos hverandre på tur). Årsaken til at mange venter eller er usikker på om det er lønnsomt er at refordeling av kvotene ikke er foretatt, og de må dermed vente for å se om det er lønnsomt nok å bevege seg oppover.

Det klages dermed på at det ikke er forutsigbart nok fra departementet og direktorat. Kvotene refordelles for seint til at det kan planlegges tilstrekkelig.

Samlekvoter

1. februar 2002, Fiskaren, s. 10

Formann i Øksnes Fiskarlag, Kurt Karlsen mener Finnmarksmodellen med samlekvoter er en revolusjonerende forbedring for fiskere i Gruppe I. Den gir flåten større forutsigbarhet og mindre konkurranse om kvotene.

2. august 2002, *Fiskaren*, s.8

Norges Kystfiskarlag klager over at fartøy med samlekvoter ikke får delta i omfordelinger av kvoter, i dette tilfellet gjelder det omfordeling av seikvotene. De med vanlige kvoter får en dobling av seikvotene, mens fartøy med samlekvoter ikke får delta i denne kvoteøkningen. Kystfiskarlaget mener de tidlig advarte mot uheldige sider ved samlekvotesystemet. Den frihet de var blitt lovet etter at ordningen ble innført har uteblitt, og mange fartøy har måttet redusere mannskapet fordi lønnsomheten har gått ned. Videre har de mistet rettigheter både for sild og makrell, og har *"blitt en salderingspost med null i potten"*. Det påpekes at særlig fartøy mellom 13 og 15 meter har kommet dårlig ut og at sild og makrell burde vært med i samlekvoteordningen. De er spent på å se på hva som skjer når 300 båter i gruppe II også kommer inn i samlekvoteordningen.

Kystfiskarlaget mener at det ikke er så mye myndighetenes feil som det er Fiskarlagets feil. De mener opplegget bygger på Fiskarlagets modell.

10. september 2002, *Fiskeribladet*, s. 3.

Norges Kystfiskarlag krever at samlekvoteflåten må få lov til å fiske på den gjenværende seikvoten som er historisk høy. Mange samlekvotefartøy har ikke kvote igjen og kan derfor ikke delta i et eventuelt utvidet seifiske for den konvensjonelle flåten. En slik åpning vil gjøre at de fartøy som har ligget uvirksomme fordi de har fisket opp kvoten tidligere i år, vil kunne fiske på seikvoten.

De krever dermed at myndighetene åpner for et fritt seifiske for flåtegruppen som fisker i samlekvotegruppen.

8. oktober 2002, *Fiskeribladet*, s. 6-7.

Årsmøte i Nordland Fiskarlag som mener at samlekvotene må videreføres for fartøyer under 15 meter, fordi det har gjort livet lettere for fiskerne. Det eneste som kan være aktuelt å forandre på i ordninga er omregningsfaktorer mellom torsk, og sei og hyse for å gjøre disse artene mer attraktive.

Salgslagenes regulering

16. september 2002, *Fiskaren*, s. 8

Seinotfiskere angriper det de kaller antikvariske omsetningsordninger i Norges Råfisklag. De mener at om ikke markedsordningene for omsetning av sei forandres slik at omsetningen av notsei kan gå lettere må man i siste instans må endre råfiskloven og frata Råfisklaget *"sin rett til å skalte å valte med seinotfiskerne sesong etter sesong"*. Problemets bakgrunn er at det gjenstår en større del av kvota for notsei som seinotfiskerne sannsynligvis ikke klarer å fange. Mangel på kjøpefartøyer er nevnt som en årsak, og de mener også at en fri omsetning ville gitt en bedre omsetning. Norges Fiskarlags motstand for å sette ned minstemålet i år har også møtt blitt kritisert av seinotfiskerne. Men først og fremst ønsker de en bedre dialog med Råfisklaget for å få til en bedre omsetningsordning.

24. april: Loddefiskere mener vertikal integrasjon i konsumloddeneæringen truer auksjonssystemet i Norges Sildesalgslag. I Finnmark er kan det bli problemer å få omsatt lodde om du ikke også eier en fabrikk var spissformuleringer i et møte om omsetningen i årets konsumloddefiske. Problemet er at tre/fire av mottaksanleggene for konsumlodde eies i dag av firma som har egne båter. Dette vanskeliggjør

forholdene særlig for kystnotgruppen som ikke kan gå langt for å levere fangsten. De blir da henvist til å levere fangsten til mel og olje, og sliter dermed med å få tilstrekkelig inntjening.

De ønsker dermed at sildesalgslaget må ta grep for å unngå at dette oppstår også neste år, ved å for eksempel innføre blind auksjon eller føringsfartøy.

Råfiskloven

4. oktober 2002, Fiskaren, s. 12.

Konkurransetilsynet mener råfiskloven bør styrkes, og støtter Fiskerministerens mål om utvidet bruk av auksjonsordninger gjennom fiskesalgslagene. Tilsynet ønsker økt konkurranse mellom fiskekjøpere, og mener det er viktigere enn konkurranse mellom fiskerne om å selge.

Gebyrer og avgifter

1. juli 2002, Fiskaren s. 10-11

Lang artikkel som tar for seg avgifter og gebyrer som er særegne for fiskerinæringa. Omtrent 1 milliard betales hvert år inn i avgifter og gebyrer som er særegne for næringa, mens næringa mottar ca. en halv milliard i avgiftslette, mest knytt opp til fritak i drivstoffavgifta. Avgiftene og gebyrene går til Sjøfartsdirektoratet, Direktoratet for brann- og elsikkerhet, fiskeridirektoratet, produksjonsavgift, omsetningsavgift osv...

Adressatene er mange og det kritiseres mest størrelsen på gebyrene. En del gebyrer er uforholdsmessig høye og står ikke i forhold til det man mener å få igjen. Eksempelvis nevnes Sjøfartsdirektoratet som tar høye avgifter for klassing av nye fartøy, men hvor ikke arbeidet de gjør ikke står i forhold til prisen.

22. mars 2002, Fiskaren, s. 6.

Fiskeridepartementet vil ikke tilbakebetale veiavgift som er innberegnet i bensin. Fiskere som bruker bensin til for eksempel påhengsmotorer i fiske vil ikke få fradrag for den delen av bensinavgiften som er veiavgift. De må også betale investeringsavgift på bensinen de bruker. Hadde de vært bonde med innlandsfiske som attåtnæring ville de sluppet investeringsavgiften og som svenske eller danske ville fiskerne sluppet både investeringsavgift og veiavgift. Videre vil også fritaket for CO₂-avgiften falle bort for hele fiskeflåten, melder Fiskeridepartementet. CO₂-avgiften vil utgjøre en avgiftsøkning på omkring 216 millioner for fiskeflåten.

Havbeiteloven

24. april 2002 Fiskaren, s. 4

Formannen i Oslofjorden Fiskerlag er engstelig for at folk skal søke konsesjon på hele fiskefelt med bakgrunn i havbeiteloven. De vil da kunne legge beslag på viktig fiskefelt og hindre fiskere å få fiske på feltene. Han mener dermed at kanskje salgslagene bør søke om konsesjon på fiskefeltene for å sikre seg rettighetene.

Kvalitetsforfall

11. mars 2002, Fiskaren, s. 3

Feilslått fiskeripolitikk der kvantum premieres framfor kvalitet er hovedårsaken til de avsløringer om dårlig kvalitet som kom i forbindelse med vårtorskefisket i år, ifølge

avisoppslaget. Flere års fokusering på industriens fasiliteter har vært fånyttet, mener Norges Kystfiskerlag. Norsk fiskerinæring går baklengs inn i fremtida. De mener det fokuset som har vært på fasiliteter på landanlegg, har tatt oppmerksomheten bort fra kvalitet og behandling av fisk.

Fiskeridirektoratet og myndighetene har helt glemt kvalitetsfokuset for fisken og vært mest opptatt av vinduskarmer, colaflasker, industrigulv, sluser etc. som ikke har vært i henhold til kravene. De mener at heller ikke fiskekjøperne har vært edruelige. De har pratet om viktigheten av kvalitet, men når det kommer til stykket er det glemt.

Kontroll

4. mars 2002, Fiskaren, s. 7 og 6. mars 2002, Fiskaren s. 4

Mange kystfiskefartøy laster ulovlig mye sild i båten. En del kystnotbåter på sildefiske utenfor Mørkekysten, bruker også det såkalte hanskerommet til å laste i, i tillegg til lasterommet. Dette gir mulighet til å laste inntil 10 kubikk mer. Videre brukes utblødningstank og andre rom som ikke er beregnet til å ha last i. Dette medfører at de laster mer enn de har konsesjon til, og dermed blir det en urettferdig konkurranse mellom deltakere som følger loven, og de som ikke gjør det. Flere fiskere henstiller til Fiskeridepartementet og Fiskeridirektoratet til å skjerpe kontrollene.

Offentlig service/tjenester

25. februar 2002, Fiskaren, s. 6

Det tas her opp den store forskjellen det er mellom veiledningstjenesten i landbrukssektoren og fiskerisektoren. Landbrukssektoren har 3000 veiledere fordelt på svært mange av landets kommuner, mens fiskerinæringa har en liten veiledningsstab som nå i tillegg skal halveres. Det er 400 landbrukskontor, mens fiskeridirektoratets ytre etat er foreslått halvert til 27 distriktskontor.

Regelverket generelt

25. februar 2002, Fiskaren, s. 12

Rolf Bendiksen som er talsmann for Samarbeidsrådet Nord. (Fylkesfiskerlagene) uttaler at det er fortsatt en paragrafjungel som det er vanskelig for fiskere å overholde til enhver tid, særlig innenfor regelverket om bifangst. For flåten under 15 meter er mye av dette løst med innføringen av samlekvoter, men problemet eksisterer fortsatt i stor grad for flåten over 15 meter.

De etterlyser det arbeidet som ble igangsatt av Otto Gregussen for å forenkle regelverket for fiskere. De ble den gang lovet en bedring og etterlyser denne.

Kapitaliserte rettigheter/skatteforhold

Norsk Fiskerinæring nr 6, 2002, s. 99-101, og nr 4, 2002, s. 89-90

Ytterstadsaken: Skatteetaten stoler stort sett på at fiskerne er ærlige og oppgir den reelle verdien av fangstrettighetene når de skal føre selvangivelsen, men saken kan få tilbakevirkende kraft og påføre en del redere uventede utgifter siden de kan beregne seg 3 år tilbake i tiden for skatteberegning og etterligning. Om det er snakk om ikke korrekte opplysninger så kan de gå hele ti år tilbake i tid for å kontrollere.

Lover og regelverk. Fiskeindustrien.

Markedsadgang/EU-medlemskap

19. august 2002, Fiskaren, s. 5

FHL mener myndighetene må arbeide få beholde tollfritaket på sild eksportert til Polen, når de går inn i EU. Polen er det viktigste mottakerlandet for norsk sild og en toll på 15-20 % vil legge store hindringer i veien for norsk sildeeksport.

FHL mener Norske myndigheter må presse på for å få Polske myndigheter til kreve tollfritak for sild når de går inn i EU.

Fangstregulering

2. april 2002, (Fisk: Industri og marked), - Vi reguleres bort.

Industriledere i Båtsfjord er harme på reguleringsmyndighetene, på Fiskeridepartementet og Fiskeridirektøren. Etter fjordårets 13. mai hvor fisket ble stanset etter at torskekvoten var tatt opp, ønsket de å periodisere fisket. Det samme ønsket reguleringsrådet. Dette ville gitt industrien tilgang på fisk utover høsten. Men Fiskeridepartementet gikk ikke med på dette og bestemte at fisket foregå på vanlig måte.

Fiskeindustrien ønsker et en bedre spredning av fisket utover året, slik at de kan få råstoff om høsten også, men dette ønsker ikke fiskerorganisasjonene eller myndighetene.

24. juli 2002, Fiskaren, s. 3

FHL er svært misfornøyd med at Fiskeridepartementet ikke innførte fiskestopp i sildefisket etter NVG.- sild fram til 1. oktober. De mener at Fiskeridepartementet ikke tar problemene i industrien på alvor. Fiskeridepartementet mener på den andre siden at dette er noe industrien må ordne opp i på egen hand, uten at myndighetene regulerer deres næringsvirksomhet.

FHL mener at det er monopolordningen til sildesalgslaget som hindrer fri konkurranse. Deres frustrasjon er at fiskeridepartementet lytter mer til fiskerne enn på fiskeindustrien.

9. august 2002, Fiskaren s. 10

Troms Pelagic er svært fornøyd med at Fiskeridepartementet sa nei til stopp i sildefisket fram til 1. oktober. De mener FHL har latt interessene til industrien på Vestlandet gå for hensynet til industrien i Nord-Norge.

Ulike rammevilkår/ kontrollregimer

21. august 2002, Fiskaren, s. 5

Eigil Magne Haugstad, eier av Egersund Sildoljefabrikk krever like rammevilkår for norsk industri, som for dansk. Det er de ulike kontrollregimene i Norge og Danmark som gjør konkurransesituasjonen svært vanskelig.

Råfiskloven

5. august 2002, *Fiskaren*, s. 8

FHL vil ha rettet opp den urimelighet som ligger i dagens ordning:

"Salgslagets forretningsregler er vedtatt av monopolistenes representantskaper. Det foreligger godkjenning fra Fiskeridepartementet av de ensidige beslutninger i fiskernes organisasjoner. Kjøpernes innflytelse er derved i realiteten blokkert og landindustrien er følgelig forhindret fra å komme videre i saken. Med loven i hånd sitter fiskesalgslagene med makten."

De liker lite at Fiskeridepartementet setter salgslagenes forretningsregler, rundskriv og annet avledet regelverk foran kjøpslovens paragraf 3. FHL ønsker bedre balanse mellom selger og kjøpsiden.

De henstiller til Fiskeridepartementet til å gripe inn og rette denne skjevheten, og la kjøpslovens paragraf 3 ikke være illusorisk for fiskerinæringa.

10. juni 2002, *Fiskaren*, s. 3.

Gunnar Domstein mener Råfiskloven trenger fornyelse. Loven må ta ansvar for negativ utvikling på kysten. For fiskerne fungerer loven godt, men for industrien er den ikke like bra. Loven var berettiget i 1938, men forholdene er endret mye siden da, og han mener at den kanskje er blitt en tvangstrøye. Virkningene av Råfiskloven er verre for hvitfisksektoren enn pelagisk sektor, etter Domsteins mening. Det at ikke leveringsforpliktelser blir overholdt og at stadig mer fisk går inn på frysehotell er tegn på at loven ikke fungerer godt nok, etter Domsteins mening. Videre taper Nord-Norge mer og mer råstoff, og mer av produksjonen foregår om bord.

Norsk Fiskerinæring nr 11/12, 2001, s. 34-38.

Dette er et sammendrag av en spørreundersøkelse Norsk Fiskerinæring har gjennomført blant fiskeindustriledere. Her viser det seg at Råfiskloven styrker sin posisjon blant industriledere i fiskeindustrien. Det er bare tre av ti som ønsker loven fjernet, mens det i 1998 var fire av ti som ønsket loven fjernet og det er således et klart flertall for å beholde loven. Det videre bred enighet om at de ønsker seg en ankeinstans ved brutte prisforhandlinger. Videre ønsker også et klart flertall Deltakerloven opphevet, men det er en redusert interesse for å kjøpe fiskebåt blant fiskekjøperne. 45% sier de kunne tenke seg å kjøpe egen båt om deltakerloven ble opphevet. For tre år siden var tallet 13 % høyere.

Salgslagenes regulering

2. oktober 2002, *Fiskaren*, s. 3

Troms Pelagic klager på at Nord-Norsk industri er utestengt fra å ta sildefangster fra ringnotflåten. Norges sildesalgslag turordning virker hindrende for å sikre industrien i N-Norge kontinuerlig tilførsel av råstoff. Sildesalgslagets praktisering av regelverket fører til konkurransevridning hvor N-Norge taper.

Tollbestemmelser/opprinnelseskrav

7. juni 2002, *Fiskaren*, s. 5.

Tollproblemene norsk fiskeindustri opplever med opprinnelsesattest for norsk og russisk fisk. Knut Almstad, tidligere president i ESA, synes det er rart at norske tollmyndigheter stadig havner i situasjoner hvor de ikke klarer å fastslå opprinnelsen

til fisk som skal eksporteres. Dette skaper problemer for norsk industri når fisken skal eksporteres. Videre anklages Toll og avgiftsdirektoratet av Forsølfisk for å ikke ville godta dokumenterte norske leveranser som norske. Den norske praktiseringen av reglene er for streng og må bli smidigere.

13. august 2002, (Fisk: Industri og marked), Myndighetsmisbruk.

Her tas Toll- og Avgiftsdirektoratets (TAD) behandling av norske fiskeeksportører opp. De mener TAD har gått alt for langt i deres nidkjære arbeid med å kontrollere om fisk er norsk eller utenlandsk (fortrinnsvis russisk). En del merkelige eksempler hvor reglene har blitt forandret kraftig for så å få tilbakevirkende kraft har gjort det vanskelig for bedriftene som har blitt kontrollert å tilfredsstille kravene. Det saken gjelder er ikke fiskejuks, men dokumentasjonsspørsmål i henhold til EØS-avtalen. Selv ikke kritikk fra danske folkevalgte og danske tollmyndigheter har ikke fått TAD til å snu i saken. FHL ønsker her at Finansministeren og Fiskeriministeren må ta affære ovenfor TAD.

Mai 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 9, s. 28-30.

Opprinnelseskrav for tollnedsettelse ved eksport av fisk. Norge har avtaler med mange land om tollfrie kvoter for eksport av fisk, men det er ofte vanskelig å holde oversikt over hvilke avtaler som gjelder og hvilke krav som gjelder.

ESA/anleggsgodkjenning

15. mai 2002, Fiskaren, s. 14.

Det brer seg stor frustrasjon på Måløy på grunn av at ESA ikke vil godkjenne dem til mottak av fisk fra land utenom EØS. Dette har medført tap i hundremillionersklassen for de tre fryselagrene og for Vestnorsk fiskesalgslag. De store investeringene som er lagt ned for å få godkjenningen i orden har så langt ikke gitt avkastning og Domstein som driver fiskeindustri på Måløy har store utgifter med å måtte ta all fisk inn via Ålesund for godkjenning og frakte den til Måløy etterpå.

De ønsker fortgang i ESAs behandling av saken og at norske myndigheter kan hjelpe til for å få godkjenningen i orden.

Leveringsforpliktelser

15. mars 2002, Fiskaren, s. 8.

Leveringsforpliktelser: Domstein Vadsø har vunnet en rettssak mot Vadsøfisk hvor de blir dømt til å betale Domstein 1,3 millioner for ikke å ha overholdt leveringsforpliktelsene til Vadsø. Dommen blir anket, skriver Fiskaren.

Eierskap til fiskeflåten

17. september 2002, (Fisk: Industri og marked), Industrieide kvoter.

I denne artikkelen tas ønsket om industrieide kvoter opp. Dagens situasjon er at østeuropere og kinesere utkonkurrerer norsk fiskeindustri på pris. Vi klarer ikke å utnytte de fordelene vi har med nærhet til råstoffet. Det er vanskelig å få gjennomslag for synspunktene til industrien da det er nærmest tabubelagt å ønske industrieide kvoter.

De ønsker at Fiskeridepartementet skal ta grep som kan hindre det vi ser og hjelpe industrien og tjene landet på lang sikt, og gi industrien mulighet til å være direkte eiere av rettigheter og kvoter.

Regelverksbrudd/etikk

13. august 2002, (Fisk: Industri og marked), *Det umuliges kunst*. FHL og Norges Fiskarlag har startet et etikkarbeid i næringa for å få økt bevissthet på etikk og moral. I et forprosjekt til dette prosjektet har de intervjuet rundt 50 personer i og rundt næringa. De klager over at lover og regler kan virke uklare, upraktiske og ulogiske, slik at man like godt kan bryte dem og tjene litt mer penger og kanskje få litt mer praktiske lover og regler etter hvert. *"Fornuftige ordninger er jo noe papirflytterne i Oslo ikke har greie på."* Det blir tatt til orde for at det kanskje er lurer å heve etikken i næringa istedenfor å heve kontrollen som bare gir dårligere rammebetingelser.

Ett mattilsyn

5. mai 2002, (Fisk: Industri og marked), *Ett mattilsyn er å foretrekke*.

FHL ønsker ett mattilsyn framfor to. Den deling man i dag har er ikke hensiktsmessig fordi sjømat ikke har klart å hevde seg i konkurransen med næringsmidlene fra land. På landbrukssiden har en 1000 årsverk knyttet til dette området, mens sjømat har omkring 70. Regelutviklingen har i de senere år vært myntet på utvikling av et felles regelverk slik at forskjellene er i dag små. Utskilling til et mer uavhengig tilsyn vil også gi en større legitimitet, ifølge FHL. Den ulike praktiseringen av et likt regelverk er også et problem.

FHL ønsker ikke å svekke Fiskeridepartementets rolle, men de ønsker at mattilsynet skal overta den offentlige kontrollen.

Kvalitetskontrollen

3. mai 2002, (Fisk: Industri og marked), *Leder: Kvalitet er noe faenskap*.

Norske fiskere og fiskeprodusenter av saltfisk og klippfisk av sei og torsk er i ferd med å ødelegge sine egne markeder på grunn av slurv og juks med produksjonen. Diverse forskrifter brytes blant annet med saltingstid og flekking. Dette medfører at markeder ødelegges og de som er redelige etter hvert må gjøre som de som ødelegger.

Derfor ber FNL og Råfisklaget om at Fiskeridirektoratet må gjenoppta og skjerpe kvalitetskontrollen. Egenkontrollen fungerer ikke...

Helhetlig fiskeripolitikk /næringspolitikk

13. august 2002, (Fisk: Industri og marked), *Hvor ble det av industripolitikken?*

Norsk fiskeindustri ønsker seg en helhetlig overordnet fiskeripolitikk, som kan forbedre forholdene for industrien. De mener innsatsen er for spredt og uten overordnet plan. De føler seg som avledet virksomhet fra fiskerne. De mener at strukturpolitiske føringer mangler for industrien, reguleringspolitikken og konsesjonslovgivningen er innrettet etter flåtesiden, og hvor det hersker en betydelig ubalanse mellom fisker og kjøper i førstehåndsomsetningen.

De ønsker å få på plass en overordnet industripolitikk hvor strukturpolitikk, reguleringspolitikk, konsesjonslovgivning, førstehåndsomsetning, virkemiddelbruk osv. må inngå som selvfølgelige elementer.

Norsk Fiskerinæring nr 4, 2002, s. 47-51.

FHL industri og eksport har la i fjor frem et næringspolitisk program for 2001 til 2005. Fiskerinæringen uttaler at de har følt seg mellom barken og veden. På den ene siden fiskerne og deres mektige monopolinstitusjoner med Råfiskloven og Deltakerloven som hindre og med markedet på den andre siden, med stadig større og mer dominerende aktører bak voller av tollsatser og handelsbarrierer. De viktigste sakene FHL ønsker å arbeide for er bedre markedsadgang (fortrinnsvis EU-medlemskap) og endring av lovverket. Videre ønsker de en vesentlig opptrapping av forskningsinnsatsen i fiskeri- og havbruksnæringen, og etterlyser en bedre arbeidsdeling og koordinering av innsatsen av den marine forskningen i Norge. De store svingningene i kvotene fra år til år er helt ødeleggende for industriens muligheter til å planlegge. De må derfor etableres et reguleringsopplegg som sikrer størst mulig stabilitet i uttaket. Reguleringene må bli bedre tilpasset markedet og kapasiteten i foredlingsindustrien. De store kvanta som brytes på land hvert år i noen hektiske vintermånedene (-uker) i torskefisket gir dårlig kvalitet og skaper store problemer for mottaket. Fangstene må fordeles over tid og man må gjerne ta i bruk periodisering. Derfor mener FHL at Saltvannsfiskeloven må utvides til også å gjelde markedsmessige hensyn.

Råfiskloven har lenge vært øverst på liste til FHL over lover de har ønsket fjernet. Men de siste 10-15 årene har angrepene mot loven fra FHL roet seg noe på grunn av en fornuftig praktisering av loven de senere år. De innser at loven bidrar til stabilitet og forutsigbarhet og ønsker nå heller en modernisering av loven. Særlig Råfisklagenes enerett til å fastsette minsteprisen ved forhandlingsbrudd er deres viktigste ankepunkt. De ønsker en uavhengig ankeinstans som kan som ved brudd kan fastsette minsteprisene, men i første omgang ønsker de en uavhengig observatør som kan mekle mellom partene ved brudd. FHL ønsker også å fjerne salgslagenes rett til å drive forretningsvirksomhet i konkurranse med kjøperne. Råfiskloven må også oppdateres i forhold til Offentlighetsloven og Forvaltningsloven. De ønsker også en styrket rett til å inngå leveringsavtaler med fiskebåter. Disse må da gå foran Råfisklagets rett til å dirigere fangster.

Deltakerloven har FHL lenge ønsket liberalisert i større grad slik at landindustri skal kunne eie fiskefartøy. Fiskere kan i dag fritt eie landanlegg, men landanlegg kan ikke eie fiskefartøy. Dette for å sikre tilførsel av ferskt råstoff til landanleggene. FHL ønsker også at fartøy som leverer ferskt råstoff til industrien skal få høyere kvoter og gunstigere finansieringsordninger.

Lover og regelverk. Havbruk.

Konsesjoner

12. juli 2002, Fiskaren, s. 7.

Roald Knudsen i Varanger Aqua mener de nye konsesjonene som skal deles ut blir for dyre for mange oppdrettere. Prisen på 4 millioner i Nord-Troms og Finnmark vil være vanskelig for mange oppdretter med liten kapitalbase og som må vente i 2 år før man får inntjening på konsesjonene. Avgiften står videre i kontrast med Regjeringens ønske om å prioritere små oppdrettere og kvinnelige søkere. Han mener det er nettopp denne gruppen som blir stående svakest. Dette blir en barriere for å komme i gang.

24. mai 2002, Fiskaren, s. 4, og 27. mai 2002, s. 6

Stolt Seafarm klager Fiskeridepartementet inn for ESA fordi de krever lokalt eierskap i forbindelse med de nye oppdrettskonsesjonene som ble tildelt i Finnmark og Nordtroms i 1998(. Dette mener Stolt er brudd med EØS-avtalen og krever at de må få delta på lik linje med alle andre. Ved den nye konsesjonstildelingen vil dette kravet frafalles og erstattes av et mer vagt krav om lokal økonomisk tilknytning til regionen de søker i.

Juni 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 11, s. 9.

Dette omhandler tildelingen av nye konsesjoner og den bindingstida som er pålagt fra det offentlige. Dette er gjort for å slippe unna dommen fra ESA hvor de ble nektet å ha krav om lokalt eierskap. Det vil ikke bli tillatt å omsette konsesjoner fra denne konsesjonstildelingen før om ti år uten tillatelse fra Fiskeridirektoratet. Det blir her klaget over at forskriften er uklar og at det henstilles til direktoratet å klargjøre disse.

Februar 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 2, s. 9.

Her blir den noe uryddige tildelingsprosessen av torskeoppdrettskonsesjoner omtalt. Først var det en stopp i tildelingene etter at en nokså ulik praksis mellom regionene ble avdekket. De nye forskriftene forutsetter blant annet at det må være avtale med settefiskprodusent om levering av fisk før konsesjon kan gis. En del søkere som kan komme inn under andre vilkår blir dermed utestengt.

Det artikkelforfatter mener er at det bør utarbeides klarere dokumentasjonskrav til de som skal få konsesjon og inndraging av konsesjon etter 2 år uten drift bør innskjerpes slik at en unngår søkere som bare vil sikre seg en rettighet.

24. september 2002, Fiskeribladet, s. 6.

Fylkesmannen i Finnmarks miljøvernnavdeling har innført en ny miljøvernpraksis for vurdering av lokaliteter ved tildeling av konsesjoner for oppdrett ørret. Skjåneslaks har søkt om en FOU-konsesjon for ørret, men avslaget begrunnes blant annet med "tilknytning til villmarkspregede områder på land". Avslaget kom ikke overraskende da det omsøkte området ligger i tilknytning til Tanafjorden som er tiltenkt å bli nasjonal laksefjord, men deler av begrunnelsen er oppsiktsvekkende.

Oppdretterne og FHL mener faren er dette kan skape presedens.

Forbegrensning/forkvoter

19. august 2002. Fiskaren, s. 4

Et utvalg nedsatt av fiskeridirektøren ønsker å gå bort fra volumbegrensninger i oppdrettsnæringen sammen med førbegrensninger som går på tonn. De ønsker hovedsakelig en førbegrensning som går på energiinnhold i fôret og en maksimal tillatt biomasse. Dette vil gi bedre føringsekonomi, være mer miljøvennlig og mer tilfredsstillende for laksens velferdskrav. De ønsker at Fiskeridepartementet skal vedta denne forandringen i oppdrettsloven.

Norsk Fiskerinæring nr 5, 2002, s. 37-39.

Et utvalg nedsatt av Fiskeridepartementet/Fiskeriministeren har sett på produksjonsreguleringstiltakene som gjelder for fiskeoppdrett. Det er i dag et innfløkt regelverk hvor enkelte regler er innbyrdes motstridende. Dette tiltaket har blitt hilst svært velkomment av oppdrettere som ønsker å få ryddet opp i dette innviklede regelverket. I denne artikkelen antydes det at overflateareal vil overta for kubikkbestemmelsene, men tetthetsregler, lokalitetens bæreevne, avstand til nærmeste oppdrettsnabo og et innfløkt system av forvaltningsorganer vil sannsynligvis også fortsatt inngå i hva en oppdretter må forholde seg til.

Norsk Fiskerinæring nr 2, 2002, s. 41-42.

Polarlaks ble etter føringstoppen i 1995-1996 dømt til å betale en bot på 600.000 kr. fordi de ikke stoppet føringen. Bakgrunnen var de markedsproblemer man hadde på den tiden, og Norske Fiskeoppdretteres Forening ønsket at myndighetene skulle innføre en 1 månedes tvungen føringstopp. Denne føringstoppen har nå både lagmannsretten og Høyesterett slått fast var ulovlig. Det spørres da om dagens førkvoteordning er lovlig eller om også denne kan være ulovlig, fordi den er innført uten hjemmel i lovverket.

Mai 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 9, s.30-31.

Førkvoter blir her diskutert og blir berømmet for å ha vært med på å "redde" oppdrettsnæringa fra straffetoll og overproduksjon. De nye signalene om at man vurderer å gå over fra mengde før pr. konsesjon til energimengde pr. konsesjon blir en utfordring kontrollmessig.

Lakseavtalen/dumpinganklager.

Norsk Fiskerinæring nr 6, 2002, s. 44-47.

Trond S. Paulsen har ført laksenæringens sak i forbindelse med dumpinganklagene fra EU-landene. Han mener de beregningsmetoder som er benyttet både i EU og i USA vil gi dumpinganklager, nesten uansett hvordan prisnivået har vært. Særlig de amerikanske reglene vil gi dumpinganklager uansett. Så lenge det er 26% straffetoll til USA på laks så vil vi ikke kunne eksportere dit. Det samme vil skje om EU skulle legge en høy sats på norsk laks. Mye av bunnen vil da falle ut av den norske eksporten. Subsideundersøkelsene som også er en trussel ser hovedsakelig på den differensierte arbeidsgiveravgiften og SND. Slike subsidier kan også gi en straffetoll inn til EU om man blir funnet skyldig.

Desember 2001, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 20, s. 28-30.

Her omtales lakseavtalen og de problemer den skaper, men også den usikkerhet det skaper at det på dette tidspunktet ikke er sikkert om hva som skjer med den videre; om den blir videreført eller ikke. De mener videre at dagens ordning med en minstepris kveler norsk oppdrettsnæring og hindrer en fri konkurranse.

Vetrinærkrav/forskjellsbehandling

3. april 2002, Fiskaren, s. 4 og 5, og 12. april 2002, Fiskaren s. 10.

Fiskeoppdrettere i Finnmark og Troms klager på at veterinærene er strengere i Finnmark og Troms enn ellers i landet, og at dette hindrer næringsutvikling på lik linje med andre oppdrettere. Særlig avstandene mellom lokalitetene er mye større i nord enn på for eksempel Vestlandet. Videre er det forskjell i om samlokalisering tillates og krav til brakkleggingstid. Dette medfører investeringsbehov som kan være i millionklassen høyere enn ellers i landet. De ønsker at dyrehelsetilsynet skal ha en mer fleksibel holdning, lik den på Vestlandet.

Urimelige vetrinærkrav

Norsk Fiskerinæring nr 6, 2002, s. 109-110. Omhandler Misundfisk som ble pålagt å slakte all laks i anlegget etter et ILA-utbrudd. De ble videre pålagt tvangsmulkt på 35.000 kr dagen om de ikke klarte å overholde slaktefristen. På grunn av kort frist og umulige tidsfrister ble de ilagt totalt 560.000 kr. i bot. Dette ble anket til rettssak og de ble i lagmannsretten frikjent på grunn av de fristene som var pålagt som var praktisk umulig å overholde og saksbehandlingsfeil fra fylkesveterinærens side. Tvangsmulkten hadde blitt til en straff i stede for et pressmiddel, og ingen andre enn en domstol kan ilegge en straff.

Rammebetingelser/forskjellsbehandling

Mai 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 7, s. 9.

Advokatfullmektig Morten Kokkim spør om oppdrettsnæringen har rammebetingelser som hemmer eller fremmer. Særlig tas det opp den forskjellsbehandling som det virker til å være innenfor forvaltninga av oppdrett. Mange oppdrette har i år kommet i konflikt med tetthetsforskriften pga. vanskelige omsetningsforhold. Dette har ikke myndighetene kunnet vært smidig nok til å gjøre unntak for. Den uvisse som en del oppdrettere har levd under i forbindelse med opprettelsen av restriksjonssoner og sikringssoner, og i den senere tid nasjonale laksefjorder er også næringshemmende. Til slutt blir det kommentert den forskjellsbehandling som veterinærmyndighetene har hatt av oppdrettere i Finnmark/Nord-Troms og resten av landet. Dette har medført merinvesteringer i millionklassen. Denne negative forskjellsbehandlingen fremmer ikke næringsvekst i Finnmark, mener Kokkim

Kystsoneplan og skipsfart

Norsk Fiskerinæring nr 7, 2002, s. 98-99.

Intervju med innehaveren av Straume fiskeoppdrett AS. Han ønsker seg flere konsesjoner, men omfattende sikringssoner for skipsfart, treg behandling av kystsoneplan gjør at det er vanskelig å bygge ut.

Skatteregler og MOMS

Mars 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 4, s. 32-33.

Norsk fiskeoppdrett står i fare for å få en stor skattesmell fordi man ikke lengre kan avskrive deler av kjøpssummen, den som utgjør konsesjonsverdien, ved kjøp av oppdrett. Dette kan utgjøre ganske store verdier som oppdrettere nå ikke lengre kan avskrive. Ordningen får også tilbakevirkende kraft, slik at konsesjoner kjøpt tilbake i tid vil rammes. Dette vil ramme mange som har kjøpt og betalt en høy pris i god tro.

Mai 2002, Norsk Fiskeoppdrett, nr. 9, s.20-21.

Her klages det over uklare regler for om det skal være matmoms (12%) eller full moms (24%) på omsetting av fisk. Om en oppdretter omsetter laksen rund til et salgsselskap så blir momsen 24%, mens om den omsettes ferdig sløyd til salgsselskap så vil momsen bli 12%.